

определены основные задачи в области развития отечественного последипломного образования учителей и перспективы дальнейших исследований в данном направлении.

Ключевые слова: последипломное образование, глобализация, децентрализация, образовательные инновации, подготовка учителей, система высшего педагогического образования, инновационные подходы, профессиональная компетентность педагога.

Summary. The article describes the peculiarities of innovative processes and organization of teacher training in the UK; the permanent reform of the teachers' advanced training, which is an integral part of the reform of secondary and higher educational establishments as well as the main historical stages of development of postgraduate education are analyzed. The analysis of the new paradigm of the British system of training teachers in modern conditions is made; the basic tasks in the field of development of Ukrainian postgraduate education of teachers and perspectives of further researches in this direction are drawn.

Keywords: postgraduate education, globalization, decentralization, educational innovation, teachers' training, the system of higher pedagogical education, innovative approaches, the professional competence of the teacher.

Стаття надійшла до редакції 18.11.2015

Ю. М. Жданович

ВИХОВАННЯ ПАТРІОТИЗМУ ПІДЛІТКІВ ШЛЯХОМ ЗАЛУЧЕННЯ ДО ДОБРОЧИННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПІДТРИМКУ ВОЇНІВ АТО

Анотація. У статті обґрунтовано актуальність проблеми виховання патріотизму підлітків, важливість залучення їх до добровільної діяльності на підтримку воїнів АТО як один з ефективних методів виховання патріотизму в умовах сучасної соціально-політичної ситуації в державі. Визначено мотиваційні чинники добровільної діяльності підлітків та значення такої діяльності у вихованні патріотизму.

Ключові слова: патріотизм, добровільна діяльність, мотивація, підтримка воїнів АТО.

Постановка проблеми. З огляду на історичне минуле України виховання патріотизму молоді завжди було важливим завданням. Наша країна в усі часи прагнула незалежності, а сусідні – прагнули володіти нею. За 70 років перебування України в Радянському Союзі нашому народу нав'язувався космополізм, а патріотизм виховувався не до України, а «великого і могутнього Радянського Союзу», при цьому на міжнародній арені українців ідентифікували як росіян (Russian). Навіть із часу визнання України незалежною виховання патріотизму у школярів саме до України, виховання їх як патріотів-українців не було реалізоване на належному рівні.

Методична руйнація української армії, насадження негативного ставлення до служби в армії серед підростаючого покоління, корупція в державі, яка дозволила ухилитися від виконання громадянського обов'язку перед Батьківщиною – все це призвело до зниження рівня сформованості патріотизму серед підлітків, небажання служити в армії, прагнення навчатися і працювати за кордоном.

У Державній національній програмі «Освіта» («Україна ХХІ століття») одним із основних шляхів реформування освіти визначено «подолання девальвації загальнолюдських гуманістичних цінностей та національного нігілізму, відірваності освіти від національних джерел» [5]. Національний нігілізм визначається як занижена оцінка власного етносу, невіра у перспективи його розвитку, що супроводжуються мовним нігілізмом, небажанням говорити рідною мовою і навчати її дітей. Разом із тим російська мова підтримувалася і розвивалася на рівні з українською на державному рівні. Постійні спроби визнати її другою державною мовою мали важливе значення для стирання граней між українським і російським етносом. А під впливом агітації незаборонених в Україні російських провокаційних телеканалів, вже від початку незалежності більшість українців на Сході долали національний нігілізм, доводячи, що російська мова – їхня рідна, тим самим ототожнюючи себе з російським етносом. Таким чином, визначений як один із пріоритетних напрямів реформування виховання «формування національної свідомості, любові до рідної землі, свого народу, бажання працювати задля розквіту держави, готовності її захищати» [5] на сході України отримав русофільне та українофобне наповнення.

Наслідком ігнорування важливості виховання патріотів України, підміни понять патріотизм і націоналізм, став конфлікт на Сході.

За даними І. Шкільної, за результатами дослідження патріотичного виховання старших підлітків на 2009 рік можна було говорити про низький рівень патріотизму, оскільки високий рівень був притаманний лише 8,8% старших підлітків, середній – 39,2%, а низький – 51,9% [7, с.342]. Тому у час, коли мир і спокій Української держави порушила сусідня країна-агресор, анексувала Крим та провокує і підтримує військові дії на Донбасі, проблема виховання патріотів України стає надзвичайно актуальною.

Аналіз останніх досліджень з проблеми. В Україні проблему патріотизму школярів досліджували А. Бондар, В. Бондар, А. Дем'янчук, О. Захаренко, І.Зязюн, В. Киричок, І. Ткаченко, О. Рудницька, Б. Чижевський, К. Чорна, М. Шкіль, М. Ярмаченко та інші.

У психології поняття «патріотизму» досліджується І. Бехом, А. Богущ, М. Боришевським, Л. Долинською, О. Киричуком, В. Котирло, Ю. Трофімовим, О. Роменцем, О. Чебикінім та ін.

Проблему добровільності висвітлено в роботах вчених минулого (П. Батюшкова, М. Грушевського, М. Драгоманова, М. Костомарова, Л. Лісецького, М. Теодоровича та ін.) та сучасності (Т. Алексеєнко, З. Бондаренко, О. Войналович, М. Іванова, Б. Євтуха, О. Єсіної, І. Зверєвої, Л. Коваль, Я. Ліпського, Т. Лях, Р. Овчарової, О. Стрельнікової, О. Сухомлинської та ін.) – як істориків освіти, так і представників соціально-педагогічної науки.

Метою даної статті є спроба визначити мотиваційні чинники добродійної діяльності підлітків та значення такої діяльності у вихованні патріотизму.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Одним із шляхів виховання патріотизму підлітків є залучення їх до добродійної діяльності, спрямованої на допомогу воїнам АТО. Розуміння важливості підтримки української армії, емоційне переживання за своїх захисників розвиває мотивацію до безпосередньої участі у справі захисту Батьківщини, що є потужним чинником формування національної свідомості і патріотизму.

Здійснюючи будь-яку діяльність, людина керується певними мотивами. Одночасно, виконання певної діяльності викликає у людини позитивні чи негативні емоції, які призводять до формування відповідної мотивації наступної діяльності: небажання, бажання, потреби.

Проаналізуємо мотиви, які спонукають особистість до добродійної діяльності, та мотиви, які виникають внаслідок добродійної діяльності.

У Законі України «Про Товариство Червоного Хреста України» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, N 5, ст. 47) добродійна діяльність визначається як така, що пов'язана з наданням допомоги та підтримки тим, хто її потребує, виходячи із загальнолюдських принципів гуманності та взаємодопомоги, яка здійснюється виключно безкорисливо (без мети одержання прибутку чи іншої вигоди).

Аналіз наукової літератури засвідчує, що дослідники по-різному окреслюють мотиваційні чинники здійснення добродійної діяльності.

Так, російський філософ Р. Апресян визначає такі теоретико-методологічні підходи до аналізу феномену добродійності як: негативістський, утилітаристський, етичний і структурно-функціональний [1, с. 60].

Згідно з *негативістським підходом* (якого дотримувалися П. Гольбах, П. Лафарг, Б. Мандевіль, К. Маркс, М. Лорі), основним мотивом добродійності є прагнення отримати соціальну користь та податкові пільги, що призведуть до покращання соціального стану.

Представники *утилітаристського підходу* (К. Вольней, Дж.С. Мілль, А. Сміт, Т. Фаулер) вважали, що добродійність здійснюється заради щастя інших, у самовідданому служінні суспільству. Разом із тим вони заперечували професійний, системний й комерційний характер добродійності, вважаючи, що саме організована добродійна діяльність спричиняє появу утриманців.

Етичний підхід (представниками якого були М. Бердяєв, С. Булгаков, Ф. Достоєвський, К. Льюїс, Л. Мемфорд, Сократ, В. Соловйов, Л. Толстой, П. Флоренський) визначає основними мотивами добродійної діяльності жалість, милосердя, співчуття та альтруїзм, акцентуючи увагу на ціннісних, духовних якостях, релігійних, патріотичних та культурно-естетичних причинах добродійності.

Згідно зі *структурно-функціональним підходом* (видатними представниками якого є Т. Парсонс, Р. Мертон, А. Редкліфф-Браун, Б. Малиновський), добродійна діяльність здійснюється як необхідність для збереження структурної цілісності суспільства.

Сучасні дослідники виділяють такі основні мотиви добродійної діяльності:

- *мотив наслідування народної традиції*, оскільки, згідно з образом життя українського народу, добродійність є виконанням свого суспільного обов'язку;

- *моральний мотив*, пов'язаний з обов'язком перед суспільством, обов'язком перед Богом, відповідальністю за близьких, відповідальністю за людство взагалі [6, с. 56];

- *мотив співчуття*, що базується на людській потребі у співчутті та у наданні допомоги іншому;

- *релігійний мотив*, який є проявом любові до ближнього та пов'язаний із виконанням Божих заповідей та обов'язком робити діла милосердя, оскільки «віра без діла мертва» [Соборне послання апостола Іакова, 1, 20];

- *мотив престижу та соціального визнання*, згідно з яким надання добродійної допомоги є одним із шляхів самореклами в бізнесі, політиці;

- *мотив усвідомлення громадянської солідарності та справедливості*, пов'язаний з вірою у можливість справедливого життя, бажанням служити справі справедливості, її укріпленню [4, с. 131];

- *мотив патріотизму*, що полягає у бажанні служити своїй вітчизні, державі, прагненні її розвитку і процвітання.

Аналізуючи визначені мотиваційні чинники та різні види добродійної діяльності підлітків, приходимо до висновку, що протягом останніх десятиліть, за часи існування незалежної України, для підлітків основними мотивами здійснення добродійної діяльності були моральний мотив та мотив співчуття.

Недостатній рівень патріотизму серед підлітків та молоді у незалежній Україні викликав серйозне занепокоєння серед національно свідомих громадян та педагогів. Адже, як наголошує О. Вишневецький, «життя і становище нації значною мірою залежить від патріотизму її представників, що формується з раннього дитинства шляхом засвоєння національних вартостей» [3]. Тому нагальним завданням загальноосвітньої школи, зазначає В. Киричок, починаючи з першого року навчання дитини у школі є формування в учнів почуття патріотизму як найважливішої духовно-моральної й громадянської цінності, оскільки відсутність належного патріотичного виховання дітей, шкільної молоді може спричинити серйозну духовно-моральну деформацію суспільства [2, с.188].

Слід зазначити, що агресія Росії, анексія Криму, військові дії на Сході України стали значним поштовхом до переосмислення громадянської позиції підростаючого покоління, перегляду свого ставлення до Держави, її незалежності, що спричинило різке зростання патріотизму підлітків.

Позитивним чинником в активній роботі закладів освіти у вихованні патріотизму стає наказ Міністерства освіти і науки України від 27.10.2014 №1232. На виконання Плану заходів щодо посилення національно-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 27.10.2014

№ 1232, було надіслано до департаментів (управління) освіти і науки обласних, Київської міської державних адміністрацій методичні рекомендації з організації патріотичного виховання дітей та учнівської молоді для використання у навчальних закладах України. В листі наголошувалося, що «патріотичне виховання має наскрізно пронизувати весь навчально-виховний процес, органічно поєднувати національне, громадянське, моральне, родинно-сімейне, естетичне, правове, екологічне, фізичне, трудове виховання, базуватися на національній історії, знанні та відстоюванні своїх прав, виконанні конституційних і громадянських обов'язків, відповідальності за власне майбутнє, добробут та долю країни». Тому у загальноосвітніх закладах патріотичне виховання стає чи не найголовнішим напрямом виховання.

Так, із початком навчального 2014 року у школах України активізується добродійна діяльність, яка має на меті допомогу бійцям українських силових структур та добровольчих батальйонів для успішного проведення антитерористичної операції на сході України.

У школах проходять добродійні акції, які організовують класні керівники, соціальні педагоги. Але ініціаторами частини добродійних акцій виступають самі підлітки.

Слід зазначити, що в різних школах такі добродійні акції мають різні назви, але подібну спрямованість, завдання і мету.

Так, наприклад, у багатьох школах України відбулися такі заходи та акції:

- Написання листів та малюнків воїнам.

Усі діти знають, що воїни на Сході України листи та малюнки дітей, які їм передають волонтери, тримають біля серця, як оберег, що зберігає їх під час бою і зігріває своїм теплом. Тому з великою любов'ю діти пишуть листи. Ось кілька фраз, які є прикладом почуттів сучасних підлітків: «Дорогий Воїне, хочу, щоб Ти знав, що твоє перебування ТАМ зараз, у цю хвилину, дуже важливе для усіх нас ТУТ... Ми як ніколи відчуваємо всю ташу близькість, єдність і нероздільність. Зараз той час, коли кожне дитя пишається татом, братом, дядьком, дідом, сусідом, який на війні захищає нас, нашу незалежність від загарбника...» (Катя, 15 р., Київ), «... Молимося за Вас, щоб Господь та Янголи дали сили берегти нашу державу від тих, хто зазіхає на її незалежність і хоче розділити її на шматки...» (Олексій, 13 р., Київ), «Дорогий воїне! Дякую Тобі за моє життя, яке Ти оберігаєш. Я хочу жити і любити Україну так, як любиш її Ти...» (Таня, 14 р., Київська обл.).

• Виготовлення оберегів та подарунків для воїнів (плетіння браслетів-оберегів, майстрування пташок-оберегів, ляльок-оберегів, ангеліків, журавликів-орігамі).

Найдорожчий подарунок той, який виготовлений своїми руками. Також оберег із патріотичною символікою піднімає дух солдата, додає йому віри і надії на перемогу над ворогом, знання, що його люблять і чекають. Тому діти намагаються передати воїнам власноручно виготовлені жовто-блакитні та червоно-чорні плетені браслети, пташки-обереги, ангелики тощо

- Виготовлення кевларових браслетів для виживання.

У складних умовах для виживання часто потрібен шнур чи мотузка, яких може не бути у солдата під рукою. Підлітки плетуть спеціальні браслети з кевларової нитки, при розпусканні такого браслета утворюється близько 5 м міцного шнура.

- Плетіння шкарпеток.

Такі акції проходили по всій Україні. Як приклад, вказуємо ЗОШ № 21 та ЗОШ № 28 м. Івано-Франківська, де учні цих шкіл у рамках загальноосвітньої акції «Зв'яжи шкарпетки воїнам АТО», ініціатором якої є Івано-Франківське ГО «Самопоміч», сплели і передали воїнам понад 1,5 тисячі пар теплих шкарпеток. Також Чортківська ЗОШ № 5 Тернопільської обл., Смотрицька ЗОШ І-ІІІ ст. Хмельницької обл., Полтавська гімназія № 13.

- Виготовлення маскувальної сітки.

Маскувальні сітки діти плели у багатьох школах України і майже у кожній столичній школі на уроках трудового навчання та у вільний час.

- Пошиття балаклав.

Акцію «Поший балаклав сам» на підтримку воїнів АТО провели у Міжшкільному навчально-виробничому комбінаті Святошинського району м. Київ. До неї долучилися школярі ЗНЗ № 55, ЗНЗ № 162, ЗНЗ № 206, ЗНЗ № 230, ЗНЗ № 235. Подібні акції проводилися у гуртках Будинків творчості дітей та юнацтва, недільних школах.

- Добродійний ярмарок.

Майже у кожній школі України було проведено благодійний ярмарок, який мав різні назви: «Ярмарок випічки», «Дари осені», «Смачна країна», «Даруй тепло заради миру» тощо. На ярмарок діти приносили домашнє печиво, здобу, різні солодощі та інші кондитерські вироби, спечені дітьми за активної допомоги батьків, а також власноруч виготовлені дитячі вироби, сувенірну продукцію, картини.

Гроші, які діти виручили з продаж на ярмарку, вони використовували для допомоги воїнам АТО, а саме:

- лікування поранених вояків;
- закупівлю потрібного медичного обладнання;
- потреби військових у зоні АТО;
- придбання продуктових наборів для воїнів;
- реабілітацію солдатам;
- закупівлю берців;
- придбання солдатам зимового взуття;
- купівлю тепловізорів;
- купівлю біноклів;
- купівлю приладів нічного бачення,
- купівлю генераторів;
- закупівлю бронезилетів;
- придбання термобілизни;
- придбання маскувальних халатів;
- придбання ліхтариків для автоматів;
- адресно бійцям або пораненим воїнам, які є земляками школярів.

- Пункт збору всього необхідного для воїнів АТО.

У школах відкрито такі пункти збору, куди школярі могли приносити:

- теплі речі для воїнів: в'язані шкарпетки, шапки, куртки, підштаники, підстілки в чоботи, теплі светри, військову форму;
- необхідні речі, як-от: стрейч-плівка, скотч, мішки, миючі засоби, засоби для гоління, туалетний папір, протизастудні ліки;
- харчі: картоплю, цибулю, моркву, яблука, червоний буряк, часник, горіхи, апельсини, мед, лимони, шоколад, чай, каву, печиво, крупи та макаронні вироби, згущене молоко, м'ясні консерви, сало, овочеві консерви, законсервоване варення.

У містах, де діють «кухарські сотні» АТО, які готують сухі пайки для приготування перших страв та напоїв у польових умовах, діти приносять овочі та фрукти для такої переробки (сушарки).

- Відвідування поранених воїнів у шпиталі.

Підлітки відвідували поранених солдат, які лікуються у лікарнях та шпиталях їхніх міст, але, якщо у їхньому місті чи селі немає поранених, вони також організовували поїздки у районні центри чи інші міста. Підлітки привозили пораненим необхідні речі, ліки, листи, малюнки, власноруч виготовлені сувеніри. Але, як зазначають самі школярі, головною метою їхнього відвідування було підняти дух бійців, вселити надію в серця, виявити свою любов, вдячність за їхній героїзм, їхню мужність.

Таким чином, вже на кінець навчального 2015 року показники вихованості патріотизму підлітків значно змінилися. Згідно з опитуванням, проведеним серед підлітків м. Києва, низький рівень притаманний лише 14,9% підлітків, середній – 48,4%, а високий – 36,7%, що в чотири рази вище, ніж у 2009 році; якщо в 2009 році патріотами себе вважали 76% підлітків (незалежно від рівня сформованості патріотизму), то у 2015 році – 89%.

Залучення підлітків до добровільної діяльності на підтримку воїнів АТО виявилось суттєвим чинником у вихованні патріотизму, який також виступив мотивом у подальшій добровільній діяльності.

Із цього часу основним мотиваційним чинником добровільної діяльності підлітків стає саме патріотизм. Потвердженням цьому є спрямованість такої діяльності. Так, у подальшому підлітки залучаються до добровільної діяльності не лише в рамках акцій, що проходять у школах, але й до тих, що проводяться громадськими організаціями, волонтерами, релігійними громадами і просто як вияв добровільності їхніх сімей.

Як показали результати опитування серед 216 підлітків, 88,3% з радістю беруть участь у всіх видах добровільної діяльності, спрямованої на допомогу воїнам АТО; 7,2% роблять це разом з усіма; лише 4,5% підлітків байдужі до всіх заходів та акцій, що відбуваються, але змушені брати в них участь або ж роблять все можливе, щоб цього уникнути.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Таким чином, залучення підлітків до добровільної діяльності на підтримку воїнів АТО та української армії є важливим методом у вихованні патріотизму. У свою чергу, патріотизм є мотивом до добровільної участі у такій добровільній діяльності.

Подальшого дослідження потребують інші методи виховання патріотизму підростаючого покоління, зокрема залучення до добровільної діяльності на підтримку вимушених переселенців.

Список використаних джерел:

1. Апресян Р. Г. Дилеммы благотворительности / Р. Г. Апресян // Общественные науки и современность. – М. : 1997. – № 6. – С. 56-67.
2. Виховуємо громадян-патріотів України : наук.-метод. посіб. / авт. кол. за заг. кер. К. Чорної. – Черкаси: вид-во ЧОІПОПП, 2011. – 273 с.
3. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: навч. посіб. – 3-те вид., доопрац. і доп. – К.: Знання, 2008. – 566 с.
4. Григорьев С. И. Жизненные силы человека / С. И. Григорьев, Л. Д. Демина, Ю. Е. Растов. – Барнаул: изд-во АГУ, 2000. – 248 с.
5. Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI століття). – К.: Райдуга, 1994. – 61 с.
6. Шипунова Т. В. Этические проблемы и моральные практики современного общества / Т. В. Шипунова. – СПб, 2001 – 356 с.
7. Шкільна І. М. Діагностика патріотичного виховання старших підлітків у позаурочній діяльності // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: зб. наук. пр. / І. М. Шкільна. – Кам'янець-Подільський : Видавець Зволейко Д. Г., 2009. – Вип. 13, кн. 1. – С. 335-342.

REFERENSESTRANSLATED AND TRANSLITERATED

1. Apresjan R. G. Dilemmy blagotvoritel'nosti [Social studies and the present] / R. G. Apresjan // Obshhestvennyye nauki i sovremennost'. – М. : 1997. – № 6. – С. 56-67. (in Russian)
2. Vykhovuiemo hromadian-partriotiv Ukrainy [We bring up patriotic citizens of Ukraine] : nauk.-metod. posib. / avt. kol. za zah. ker. K. Chornoi. – Cherkasy : vyd-vo ChOIPOPP, 2011. – 273 s. (in Ukrainian)
3. Vyshnevckiy O. Teoretychni osnovy suchasnoi ukrainkoï pedahohiky [Theoretical foundations of modern Ukrainian Education] : navch. posib. – 3-te vyd., dooprats. i dop. – K.: Znannia, 2008. – 566 s. (in Ukrainian)
4. Grigor'ev S. I. Zhiznennyye sily cheloveka [Vitality person] / S. I. Grigor'ev, L. D. Demina, Ju. E. Rastov. – Barnaul: izd-vo AGU, 2000. – 248 s. (in Russian)
5. Derzhavna nacional'na proghrama «Osvita» (Ukrajina XXI stolittja) [State national program «Education» (Ukraine XXI century)]. – K.: Rajdugha, 1994. – 61 s. (in Ukrainian)
6. Shipunova T. V. Jetcheskie problemy i moral'nye praktiki sovremennogo obshhestva [Ethical issues and moral practices of modern society] / T. V. Shipunova. – SPb, 2001 – 356 s. (in Russian)
7. Shkil'na I. M. Diagnostyka patriotychnogho vykhovannja starshykh pidlitkiv u pozaurochnij dijalnosti [Diagnosis of patriotic education of older teenagers in after-hour activity] // Teoretyko-metodychni problemy vykhovannja ditej ta uchniv'sjkoji molodi: zb. nauk. pr. / I. M. Shkil'na. – Kam'janecj-Podil'sjkyj : Vydavecj Zvojlejko D. Gh., 2009. – Vyp. 13, kn. 1. – S. 335-342. (in Ukrainian)

Аннотація. В статті обоснована актуальність проблеми виховання патріотизму підлітків, важність привертання їх к благотворительной деятельности в поддержку воинов АТО как один из

эффективных методов воспитания патриотизма в условиях современной социально-политической ситуации в государстве. Определены мотивационные факторы благотворительной деятельности подростков, значение такой деятельности для воспитания патриотизма.

Ключевые слова: патриотизм, благотворительная деятельность, мотивация, поддержка воинов АТО.

Summary. The actuality of the problem of the patriotic education of teenagers, the importance of their involvement to charity activity to support soldiers of ATO as one of the most effective methods of forming of patriotism in the current socio-political situation in the country are grounded. The motivational factors of charity activity of teenagers and its importance are defined.

Keywords: patriotism, charity activity, motivation, support of ATO soldiers.

Стаття надійшла до редакції 23.10.2015

Г. П. Кособуцька

ФЕНОМЕН ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЯК БАЗОВА СКЛАДОВА РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ ПЕДАГОГА

Анотація. У статті актуалізовано проблему розвитку творчого потенціалу особистості вчителя, який обґрунтовано як феномен – особливе, виняткове явище, що досягається досвідом педагогічної діяльності. Розкрито сутність понять: «потенціал», «творчий потенціал», «інноваційний потенціал», «педагогічна творчість», «педагогіка творчості». Запропоновано аналіз теоретико-методологічних засад творчого потенціалу як складових розвитку професіоналізму педагога; виокремлено провідні ідеї, соціально-педагогічні умови, що складають основи стратегічної, функціональної моделі розвитку творчого потенціалу сучасного педагога; висвітлено особливості рівнів – теоретичного, методологічного, методичного, організаційного; доведено, що творчий потенціал базується на наукових ідеях педагогічного, новаторського досвіду; обґрунтовано характеристики педагогічної творчості. Педагогіку творчості розглянуто як цілеспрямований процес змін, що ведуть до удосконалення структури творчого потенціалу вчителя.

Ключові слова: творчість, потенціал, творчий потенціал, інноваційний потенціал, педагогічна творчість, педагогіка творчості.

Постановка проблеми. Наукові дослідники педагогіки завжди ставлять проблему підвищення творчого потенціалу вчителя на одне з пріоритетних місць. Доведено, що сучасній школі потрібний педагог із новим якісним баченням проблем освіти, педагог-творець, професіонал, дослідник, новатор, здатний швидко визначати напрям і зміст діяльності,